

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА

Л.М. ЖВАНКО

Програма і робоча програма навчальної дисципліни

«КРАЄЗНАВСТВО»

для студентів 1 курсу денної форми навчання та 3 курсу заочної форм
навчання освітнього-кваліфікаційного рівня «бакалавр» галузі знань
0306 менеджмент і адміністрування, напряму підготовки 6.030601
«Менеджмент»

ХАРКІВ – ХНАМГ – 2009

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «Краєзнавство» для студентів 1 курсу денної форми навчання та 3 курсу заочної форм навчання освітнього-кваліфікаційного рівня «бакалавр» галузі знань 0306 менеджмент і адміністрування, напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»./ Укл.: Л.М. Жванко. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 20 с.

Укладач: доц. кафедри історії і культурології
канд. іст. наук, доц. Л.М. Жванко

Рецензент: завідувач кафедри історії та культурології,
канд. іст. наук, доц. О.Л. Рябченко

Наведені програма і робоча програма навчальної дисципліни, їх зміст за змістовими модулями й темами. Включено плани практичних занять, методичні рекомендації до самостійної роботи, контрольні запитання і критерії оцінювання знань студентів.

Рекомендовано кафедрою історії та культурології, протокол засідання
№ 1 від 27 серпня 2009 р.

© Л.М. Жванко, ХНАМГ, 2009

Зміст

	стор.
Вступ.....	4
1. Програма навчальної дисципліни.....	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни.....	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	6
1.4. Рекомендована основна навчальна література.....	6
1.5. Анотації дисципліни.....	7
2. Робоча програма навчальної дисципліни.....	8
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи.....	8
2.2. Зміст дисципліни.....	9
2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовними модулями.....	11
2.2.2. План лекційного курсу.....	11
2.2.3. План практичних (семінарських) занять.....	12
2.2.4. Індивідуальна робота студентів.....	13
2.3. Самостійна робота студентів.....	14
2.4. Система поточного й підсумкового контролю знань студентів.....	14
2.5. Інформаційно-методичне забезпечення.....	18

Вступ

Згідно із програмою Міністерства освіти і науки України з підготовки кваліфікованих фахівців у всіх галузях народного господарства у вищих навчальних закладах є обов'язковими для вивчення предмети гуманітарного циклу. Одним з таких є, безумовно, краєзнавство – неоціненна скарбниця історії, культури, духовності нашого краю, всього того найкращого, що витримало випробування часом у сфері духовної та матеріальної культури. Саме воно є тим своєрідним містком, який зв'язує покоління минулі з поколіннями сучасними і прийдешніми.

Основними формами вивчення дисципліни «Краєзнавство» лекції, практичні завдання та самостійна робота.

Головною метою викладання матеріалу курсу *«Краєзнавство»* є виховання національно свідомого студентства, яке не мислить стереотипами, поважає свою Батьківщину, бачить Україну європейською державою, а в майбутньому зможе стати потужним фундаментом української нації і забезпечити поступ України до європейської спільноти.

Програма початкової дисципліни «Краєзнавство» розроблена на основі:

- ОКХ СВО ХНАМГ підготовки бакалавра варіативна компонента «Менеджмент», 2003 р.
- ОПП СВО ХНАМГ підготовки бакалавра варіативна компонента «Менеджмент», 2003 р.
- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування», 2008 р.

Програму навчальної дисципліни «Краєзнавство» ухвалено кафедрою історії і культурології, протокол № 1 від 29 серпня 2008 р. та Вченою радою факультету Електричного транспорту, протокол № 1 від 12 вересня 2008 р.

Програму погоджено з випусковою кафедрою «Туризму і готельного господарства».

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни (за ОПП)

Мета, предмет і місце дисципліни

1.1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни: формування знань з історії, культури, етнографії, літератури Слобожанщини та Харкова.

1.1.2. Предмет вивчення дисципліни: краєзнавчі студії Слобожанщини.

1.1.3. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
Історія України Історія української культури	Країнознавство Туризм

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль. Краєзнавство (1/36)

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1.1. Історичне краєзнавство Слобожанщини

УНЕ. 1. Краєзнавчі дисципліни в системі гуманітарних наук.

УНЕ. 2. Давня історія Харківщини.

УНЕ. 3. Заселення та розвиток Слобожанщини (17-18 ст.).

УНЕ. 4. Виникнення Харкова.

ЗМ 1.2 Культура та освіта Слобожанщини

УНЕ. 1. Етнографічне краєзнавство.

УНЕ. 2. Літературне краєзнавство.

УНЕ. 3. Мистецтво Харківщини.

УНЕ. 4. Розвиток освіти на Харківщині.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності (виробнича, соціально- виробнича, соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
1. За результатами вивчення джерел та літератури, знати основні історичні факти, дати, події та імена історичних діячів Слобожанщини.	соціально-побутова	організаційно-комунікаційна
2. Визначати історико-етнографічні особливості регіону, причинно-наслідкові зв'язки головних подій історії Слобожанщини	соціально-побутова	організаційно-комунікаційна
3. Узагальнюючи наукову інформацію історичного, політичного, гуманітарного характеру, використовуючи методи соціальних досліджень, визначати умови формування етносу на Слобожанщині, його основні риси, основні здобутки культури Слобожанщини, місце діячів Слобідської України у культурі світу.	соціально-побутова	організаційно-комунікаційна
4. Вільно володіти українською мовою. Вміти висловлювати та обґрунтовувати свою думку за тематикою курсу, готувати повідомлення, володіти технікою ведення дискусії з проблемних питань при захисті рефератів.	соціально-побутова	організаційно-комунікаційна

Освітньо-кваліфікаційні вимоги визначені відповідно до галузей стандартів ОКХ та засобів діагностики (ЗД): виробничі функції, типові задачі діяльності та вміння (за рівнями сформованості), якими повинні оволодіти студенти внаслідок вивчення даної дисципліни.

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Багалій Д.І. Історія Слобідської України. - Х., 1993.
2. Зайцев Б.П. та ін. Історія рідного краю: У 2 част. - Х., 2001.
3. Маслійчук В.Л. Провінція на перехресті культур: Дослідження з історії Слобідської України. -Х., 2007.
4. Рідний край. – Х., 1999.
5. Сумцов М.Ф. Слобожане. Історико-етнографічна розвідка. – Х., 2002
6. Сумцов М.Ф. Дослідження з етнографії та історії культури Слобідської України. – Х., 2008.
7. Тронько П.Т. Українське краєзнавство в ХХ столітті. - К., 2002.
8. Харкову 350. Історія. Сучасність. Стратегія розвитку. - Х., 2004.

1.5. Анотація програми навчальної дисципліни

Краєзнавство

Предмет, завдання, місце курсу «Краєзнавство» в системі гуманітарних наук. Основні етапи давньої історії Харківщини, археологічні культури. Напрямки заселення Слобожанщини. Виникнення Харкова та історія міста у 18-20 ст. Етнографічні особливості регіону, складові побуту та культури слобожан. Видатні діячі науки та мистецтва. Розвиток освіти та освітні процеси на Харківщині у 18-21 ст. Місце Слобожанщини у сучасних суспільних процесах незалежної України.

Мета вивчення: формування знань з історії, культури, етнографії, освіти Слобожанщини та Харкова.

Предмет дисципліни: всебічне дослідження Слобожанщини, її історичного минулого, населення, господарства, пам'яток матеріальної та духовної культури.

Змістовні модулі: Історичне краєзнавство Слобожанщини. Культура та освіта Слобожанщини.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

Таблиця 2.1. – Розподіл обсягу навчальної роботи студента (денна форма навчання)

Призначення: підготовка спеціалістів, магістрів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS –1 Модулів – 1 Змістових модулів – 2 Загальна кількість годин – 36 год.	Напрямок: 6.030601 «Менеджмент» Спеціальність: 6.030601 «Менеджмент» Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Статус дисципліни - За вибором ХНАМГ Рік підготовки: 1-й Семестр: 2-й Лекції – 16 год. Практичні заняття – 0 год. Самостійна робота – 20 год. (РГР) Вид підсумкового контролю: 2-й семестр – залік

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 40 % до 60 %.

Таблиця 2.2. – Розподіл обсягу навчальної роботи студента (заочна форма навчання)

Призначення: підготовка спеціалістів, магістрів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS –1 Модулів – 1 Змістових модулів – 2 Загальна кількість годин – 36 год.	Напрямок: 0306 менеджмент і адміністрування Спеціальність: 6.030601 «Менеджмент» Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Статус дисципліни - За вибором ХНАМГ Рік підготовки: 3-й Семестр: 5-й Лекції – 4 год. Практичні – 2 год. Самостійна робота – 30 год. (РГР) Вид підсумкового контролю: 5-й семестр – залік

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 17 % до 83 %.

Основним видом навчальних (аудиторних) занять, у процесі яких студенти отримують необхідні знання, є лекційні заняття. Тому особливе місце у навчальному процесі посідає самостійна робота студентів, що спрямовує на формування практичних навичок роботи студентів зі спеціальною літературою, критичного осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичного й практичного кола проблем дисципліни, а також написання розрахунково-графічної роботи. Усі види занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації.

Структура робочої програми навчальної дисципліни «Краєзнавство» наведена у табл. 2.3.

Таблиця 2.3. – Структура навчальної дисципліни «Краєзнавство»

Спеціальність, спеціалізація, (шифр, аббревіатура)	Всього, кредит/ годин	Семестри	Години								Екзамен (семестр)	Залік (семестр)
			Аудиторні	у тому числі			Самостійна робота	у тому числі				
				Лекції	Практичні	Лабораторні		Контр. роб.	КП / КР	РГЗ		
6.030601 «Менеджмент», спеціалізація МГКТС (денна форма навчання)	1/36	2	16	16	-	-	20			10		2
6.030601 «Менеджмент», спеціалізація МГКТС (заочна форма навчання)	1/36	5	6	4	2		30			20		5

2.2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Краєзнавство

ЗМ 1.1. Історичне краєзнавство Слобожанщини.

Тема 1. Краєзнавчі дисципліни в системі гуманітарних наук.

Місце краєзнавчих дисциплін у системі гуманітарних наук. Мета, предмет і завдання курсу. Історичне, археологічне, географічне, етнографічне, літературне краєзнавство Становлення краєзнавства як науки. Доля краєзнавства та краєзнавців у ХХ ст. Діяльність харківських краєзнавців у ХІХ ст. Репресовані краєзнавці Слобожанщини. Видатні вчені – краєзнавці.

Тема 2. Давня історія Харківщини.

Харківщина первісної доби. Поняття «археологічна культура», «первісна історія», «первісність». Типи археологічних знахідок: стоянки доісторичної людини, кургани, «кам'яні баби», городища, могильники, скарби.

Археологічні культури краю. Кочовий світ і Харківщина: залишки поселень. Доба скіфського панування (VII – III ст. до н.е.). Скіфи, меланхлени, сармати. Дослідник історії скіфського часу професор Б.А.Шрамко.

Харківщина в часи раннього середньовіччя. Сіверська земля. Господарське життя сіверян; торгові зв'язки. Перебування території сучасної Слобожанщини у складі Хозарського каганату. Салтівська археологічна культура VIII - X ст. Стародавнє місто Донець. Монголо-татарська навала на південно-східні землі Київської Русі та її наслідки.

Тема 3. Заселення і розвиток Слобожанщини (XVII - XVIII ст.).

Дике Поле. Природні умови Слобожанщини. Татарські шляхи (сакми): Муравський, Ізюмський, Кальміуський. Московські та українські шляхи – Старий Посольський, Новий Посольський, Ромоданівський, Сагайдачний.

Заселення Дикого Поля: причини, етапи, напрямки. Перші переселенці – загін Якова Остряниці (1638 - 1641 рр.). Хвилі заселення Слобожанщини українцями. Д.І.Багалій про етнічний склад переселенців. Слободи. Походження терміну «Слобідська Україна». Білгородська захисна лінія. Харківське воєводство. Особливості управління Слобідською Україною у другій половині XVII ст.

Слобідські козацькі полки: Сумський, Охтирський, Острогозький, Харківський, Ізюмський. Структура влади полку. Іван Сірко. Слобідські козаки. Харківські полковники.

Слобожанщина у XVIII ст. Утворення Слобідсько-Української губернії (28 липня 1765 р). Харківське намісництво (29 вересня 1780 р). Політика російського самодержавства щодо обмеження прав слобідських полків. Закріпачення слобідського селянства. Соціальна структура Слобожанщини.

Тема 4. Заснування міста Харкова.

Наука урбаністика про риси міста. Теорії про дату заснування міста Харкова. Історичні джерела про дату заснування Харкова. «Топографічний опис Харківського намісництва» про виникнення міста Харкова. Вчені про дату заснування міста: Д.Багалій, В.Пассек, І.Срезневський, Б.Шрамко, Теорії про походження назви міста. Легенда про козака Харка. Половецька гіпотеза професора М.Аристова. Відкриття І.Саратова.

Будівництво Харківської фортеці. Розбудова фортеці. Перші вулиці Харкова: Сумська, Московська, Зміївська, Полтавський шлях. Вулиці харківських ремісників. Перші майдани. Левади. Підгородні слободи.

Перші герби Слобожанщини. Герб міста Харкова. Затвердження герба Харкова як центру намісництва (21 вересня 1781 р.) та повітових міст Харківського намісництва. Особливості гербів Харкова у XIX ст.

ЗМ 1.2 Культура та освіта Слобожанщини.

Тема 5. Етнографічне краєзнавство.

Умови виникнення етнографічних груп та історико-етнографічний поділ України – Слобожанщина. Етнографія та етнологія. Головні засади ментальності українського народу. Риси характеру слобожан. Портрет слобожанина у працях М.Ф. Сумцова. Джерела визначення світогляду народу – писемні джерела, записані рідною мовою – казки, пісні, оповіді та звичаї. Д.І.Багалій і М.Ф.Сумцов про світоглядні особливості слобожан. Календарне коло народних свят. Найважливіші свята. Родинні звичаї та обряди. Життєвий цикл слобожан: – народження – хрещення – заручини – весілля – смерть – був позначений певними обрядами. Весільні обряди.

Традиційний одяг слобожан. Побут слобожан. Народні страви і напої. Житло слобожан у XVII - XIX ст.

Тема 6. Літературне краєзнавство.

Витоки літератури Слобожанщини. Усна народна творчість. Жанри усної народної творчості. Особливості фольклору. Письменники кінця XVIII – початку XIX ст. - Г.Сковорода, С.Климовський, С.Писаревський, Становлення та розвиток літератури у XIX ст. Г.Ф.Квітка-Основ'яненко. П.П.Гулак-Артемівський. Я.І.Щоголів, І.І.Манжура, М.М.Петренко. Літературний процес у 20-ті на початку 30-х років XX ст. Літературні спілки: ГАРТ, ВАПЛІТЕ, «Плуг». М.Хвильовий. С.Пилипенко, М.Йогансен. Причини репресій українських літераторів у 30 - ті рр. XX століття. Поети Харкова – жертви сталінських репресій. «Розстріляне відродження» Харківщини. Літературне життя Харківщини у другій половині XX ст. Літератори Харкова – наші сучасники.

Тема 7. Мистецтво Харківщини.

Мистецтво – форма прояву самобутності слобожанської ментальності. Іконопис Слобожанщини XVII - XVIII ст.: його риси й особливості. Народна картина XVII – XVIII ст. Виникнення портретного живопису.

Видатні художники XIX-початку XX ст.: Д.Безперчий, І.Репін, С.Васильківський, М.Самокиш, І.Падалка, М.Бойчук, С.Луньов. Відкриття першої в Харкові приватної школи малювання (1869 р.) М.Раєвською-Івановою.

Театральне мистецтво. Поява вертепу в Харкові у першій половині XVIII

ст. Заснування Харківського театру в кінці XVIII ст. Харківський період творчості М.Кропивницького. Харківське театральне життя в часи українізації. Лесь Курбас і театр «Березіль».

Музичне мистецтво. Цехи музикантів. Бандуристи. Кобзарі. Гастролю в Харкові видатих музикантів, диригентів і композиторів. Діяльність Гната Хоткевича (1877-1938 рр.) по розбудові українського народного музичного мистецтва. Архітектурні стилі Харківщини. О.Бекетов – видатний архітектор краю.

Тема 8. Розвиток освіти на Харківщині.

Формування системи освіти на Слобожанщині. Мандрівні дяки. Харківський колегіум – «духовна академія краю». Г.С.Сковорода – викладач Харківського колегіуму. Видатні випускники колегіуму.

Харківський університет. В.Н.Каразін. Передумови та проблеми відкриття. Статус Харківського університету. Розвиток середньої освіти в Харківській губернії у XIX ст.: гімназії, реальні училища. Подвижники педагогічної ниви Слобожанщини другої половини XIX ст.: Х.Д.Алчевська, Б.Д.Грінченко. Недільні школи. Реальні училища. Освіта Харківщини у XX ст. Освітні процеси на Слобожанщині в часи Української революції. Болонський процес і Харківщина.

2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями наведений у табл. 2.4 – 2.5.

Таблиця 2.4. – Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів денної форми навчання. Спеціальність: **6.030601 «Менеджмент»**

Модулі (семестри) та змістові модулі	Усього кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб	СРС
Модуль 1	1/36	16	-	-	20
ЗМ 1.1. Історичне краєзнавство Слобожанщини.	18	8	-	-	10
ЗМ 1.2. Культура та освіта Слобожанщини.	18	8	-	-	10

Таблиця 2.5. – Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів заочної форми навчання. Спеціальність: **6.030601 «Менеджмент»**

Модулі (семестри) та змістові модулі	Усього кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1	1/36	4	2	-	30
ЗМ 1.1. Історичне краєзнавство Слобожанщини.	18	2	2	-	14
ЗМ 1.2. Культура та освіта Слобожанщини.	18	2	-	-	16

2.2.2. План лекційного курсу

Лекції, як один із основних видів навчальних занять, орієнтовані на систематизоване викладення теоретико-методичних положень навчальної дисципліни. Лекційний курс покликаний формувати у студентів основи знань з відповідної наукової галузі, а також визначити напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи студентів.

Таблиця 2.6. – План лекційного курсу з навчальної дисципліни

№	Зміст	Кількість годин	
		Денне навчання	Заочне навчання
	Модуль 1 Краєзнавство.	16	4
1.	<i>Лекція 1. Краєзнавчі дисципліни в системі гуманітарних наук.</i> Мета і предмет курсу. Напрямки, форми та завдання краєзнавчих досліджень. Становлення і розвиток краєзнавства як науки. Доля краєзнавства у XX ст.	2	2
2	<i>Лекція 2. Давня історія Харківщини</i> 1. Поняття «археологічна культура». 2. Первісна історія Харківщини. 3. Кочовий світ і Харківщина. 4. Харківщина в часи раннього середньовіччя.	2	-
3.	<i>Лекція 3. Заселення і розвиток Харківщини (XIII–XVIII ст.)</i> 1. Дике Поле. 2. Причини, етапи, напрямки заселення Слобідської України. 3. Адміністративно-територіальний устрій Слобожанщини у др. пол. XVII - кін. XVIII ст. 4. Соціальна структура Слобожанщини.	2	-
4.	<i>Лекція 4. Заснування Харкова</i> 1. Теорії про дату заснування міста. 2. Теорії про походження назви міста. 3. Будівництво Харківської фортеці. 4. Герб міста Харкова.	2	-
5.	<i>Лекція 5. Етнографічне краєзнавство</i> 1. Світогляд та риси характеру слобожан. 2. Свята і обряди. 3. Житло і одяг. 4. Народні страви.	2	2
6.	<i>Лекція 6. Літературне краєзнавство</i> 1. Витоки літератури Харківщини. 2. Харків'яни – класики української літератури. 3. Література 20 – 30 рр. XX ст.	2	-
7.	<i>Лекція 7. Мистецтво Харківщини</i> 1. Розвиток живопису. 2. Театральне мистецтво. 3. Музика та кіномистецтво.	2	-
8.	<i>Лекція 8. Розвиток освіти на Харківщині</i> 1. Освітній рівень слобожан у XVIII ст. 2. Навчальні заклади краю у XIX ст. 3. Освітні процеси на Слобожанщині в часи Української революції.	2	-

2.3. План практичних (семінарських) занять

Практичні заняття є формою контролю за самостійною роботою студентів. Водночас вони дають змогу розкрити індивідуальність особистості через підготовку доповідей, розгорнутих бесід, дискусій, круглих столів, рецензування та обговорення рефератів, колоквіумів. Такі активні форми

навчання допомагають студенту поглибити й творчо осмислити одержані знання. Оцінки, отримані на практичних заняттях, враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної дисципліни. План практичних (семінарських) занять для заочної форми навчання наведений у табл. 7.

Практичні заняття з «Краєзнавства» передбачені лише для студентів заочної форми навчання. (див.: КРАЄЗНАВСТВО. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи (для студентів 1 та 3 курсів заочної форми навчання спеціальності 6. 030601 «Менеджмент». / Укл.: Жванко Л. М., Жигло В.В., Яцюк М. В. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 54 с.).

Таблиця 2.7.

№	Зміст	Кількість годин	
		Денне навчання	Заочне навчання
	Модуль 1 Краєзнавство.	-	2
	ЗМ 1. 1. Історичне краєзнавство Слобожанщини		
1.	<i>Тема 1. Заселення і розвиток Харківщини (XIII–XVIII ст.)</i> 1. Дике Поле. 2. Причини, етапи, напрямки заселення Слобідської України. 3. Адміністративно-територіальний устрій Слобожанщини у др. пол. XVII - кін. XVIII ст. 4. Соціальна структура Слобожанщини.		1
2.	<i>Тема 2. Заснування Харкова</i> 1. Теорії про дату заснування міста. 2. Теорії про походження назви міста. 3. Будівництво Харківської фортеці. 4. Герб міста Харкова.		1

2.2.4. Індивідуальна робота студентів

Програмою дисципліни передбачено виконання індивідуального завдання для студентів усіх форм навчання – розрахунково-графічної роботи (РГР). Студенти денної форми навчання виконують РГР у 2 семестрі, а студенти заочної форми навчання – у 5 семестрі. Роботу представляють обсягом до 20 сторінок. Плановий обсяг роботи становить відповідно – 10 та 20 годин.(див.: Жванко Л.М., Яцюк М.В. Краєзнавство: Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної роботи (для студентів 1 та 3 курсів усіх форм навчання спеціальностей 6.050200 «Менеджмент організацій» 6.030601 «Менеджмент готельно-ресторанного господарства»)/ Укл.: Л.М.Жванко, М.В.Яцюк. - Х.: ХНАМГ, 2009. - 24 с.)

Таблиця 2.8. – Критерії оцінювання розрахунково – графічної роботи

№п/п	Вид роботи	Максимальна кількість балів
1	Своєчасно здано роботу.	1 - 3
2	Виклад матеріалу зроблено послідовно, висновки аргументовані, тему розкрито повністю.	1 - 8
3	Якість оформлення: наявність усіх складових частин роботи: зміст, вступ, теоретична частина, презентація, висновок, список літератури та Інтернет – ресурсів.	1 - 4
4	Презентацію виконано відповідно вказаних вимог.	1 - 10
5	Роботу виконано самостійно.	1 - 5
6	Усього набрано балів:	5 - 30

2.3. Самостійна робота студентів

Для оволодіння матеріалом дисципліни «Краєзнавство» потрібно значну увагу приділяти самостійній роботі. Самостійна робота студента є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять. Основні види самостійної роботи: вивчення додаткової літератури; підготовка до практичних занять; підготовка до підсумкового контролю. До самостійної роботи студентів належить і виконання тестових завдань (див.: Тести поточного заміру знань з курсу «Краєзнавство» (для студентів 1 курсу денної та заочної форми навчання спец.6.50100 – «Економіка підприємництва», 6.050200 – «Менеджмент організацій».) /Укл.: Л.М.Жванко. –Х.: ХНАМГ, 2007. - 22 с.).

У цілому самостійна робота з навчальної дисципліни «Краєзнавство» спрямовується на закріплення набутих знань з краєзнавчих студій, основних понять, термінів, хронологію подій, періодизацію розвитку краю, здобутки та втрати культури й освіти Слобожанщини. Самостійна робота в бібліотеках, Internet дає можливість знайомства з монографіями, документами, альтернативними точками зору різних авторів на конкретні проблеми. Крім того, вона виховує у студентів самодисципліну, почуття відповідальності, вміння орієнтуватися в розмаїтті думок і підходів, творчо осмислювати одержані знання. (див.: КРАЄЗНАВСТВО. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи (для студентів 1 та 3 курсів заочної форми навчання спеціальності 6. 030601 «Менеджмент»)/ Укл.: Жванко Л. М., Жигло В.В., Яцюк М. В. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 54 с.; Жванко Л.М., Жигло В.В., Яцюк М.В. та ін. Програма і навчально-методичні матеріали до самостійного вивчення курсу «Краєзнавство» для студентів 1 курсу спеціальності 6.050200 – «Менеджмент організацій».Укладачі: Жванко Л.М., Жигло В.В., Рассоха І.М., Рябченко О.Л., Стрілець Ю.І., Фесенко Г. Г., Яцюк М. В. – Х.: ХНАМГ, 2008. – 51 с.)

2.4. Система поточного й підсумкового контролю знань студентів

В організації навчального процесу застосовується поточний і підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студентів з певних розділів (тем) навчальної програми і виконання конкретних завдань. Поточний контроль (тестування) проводиться та оцінюється за питаннями, які винесені на самостійну роботу й практичні заняття.

Підсумковий контроль виконують з метою оцінювання результатів навчання студентів. Загальна оцінка кожного змістового модулю складається з поточних оцінок і з оцінки виконання модульної контрольної роботи.

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає оцінювання всіх форм вивчення дисципліни.

Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється із використанням наступних форм:

1. Оцінювання роботи студентів у процесі практичних (семінарських) занять.
3. Оцінювання засвоєння питань для самостійного вивчення.
4. Проведення модульного контролю.
5. Проведення підсумкового заліку.

Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів денної форми навчання наведені в табл. 2.9.

Таблиця 2.9. – Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів денної форми навчання

	Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
	МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1	Тести поточного контролю знань.	25
ЗМ 1.2	Тести поточного контролю знань.	25
	Виконання та захист розрахунково-графічної роботи	10
	Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 1 - залік	40
	Всього за модулем 1	100%

Таблиця 2.10. – Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів заочної форми навчання

	Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
	МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1	Робота на практичних заняттях	5
ЗМ 1.2	Виконання тестових завдань.	25
	Виконання та захист розрахунково-графічної роботи	30
	Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 1 - залік	40
	Всього за модулем 1	100%

Порядок поточного оцінювання знань студентів заочної форми навчання

Поточне оцінювання здійснюється під час проведення практичних (семінарських) занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- 1) активність і результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;
- 2) виконання самостійного завдання;
- 3) виконання поточного контролю;
- 4) виконання проміжного контролю.

Оцінку «відмінно» ставлять за умови відповідності виконаного завдання студентом або його усної відповіді за усіма чотирьом зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку.

Контроль систематичного виконання практичних (семінарських) занять і самостійної роботи

Оцінювання проводять за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії і методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- 3) ознайомлення з рекомендованою літературою з питань, що розглядаються;
- 4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, вирішенні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- 5) логіка, структура, стиль викладання матеріалу в індивідуальній творчій роботі і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації і робити висновки.

Контроль за виконанням поставлених задач при проведенні практичних занять здійснюється протягом усього семестру. За успішне та систематичне виконання поставлених завдань протягом двох змістових модулів студент отримує оцінку «відмінно» або по 20 % за поточний контроль, якщо студент виконує поставлені завдання.

Робота студента в аудиторії оцінюється за такими критеріями:

- 1) самостійність виконання;
- 2) логічність і послідовність викладання матеріалу;
- 3) повнота розкриття теми;
- 4) використання й аналіз додаткових літературних джерел;

Проведення поточного контролю

Поточний контроль (тестування) здійснюється та оцінюється за питаннями, які винесено на самостійну роботу і практичні завдання. Поточний контроль проводять у письмовій формі після того, як розглянуто увесь теоретичний матеріал і виконані практичні (семінарські), самостійні завдання в межах кожної теми змістового модуля. За кожним змістовим модулем проводиться поточне тестування і кожному студентові виставляється відповідна оцінка за отриманою кількістю балів.

Проведення підсумкового письмового заліку з Модулю.

Умовою допуску до заліку є:

- сума накопичених балів за трьома змістовими модулями, яка повинна бути не менша, ніж 51 % (за внутрішнім вузівським рейтингом або системою ESTC) або наявність позитивних оцінок з проміжного модульного контролю (за національною системою);

- обов'язковий захист РГР з отриманням позитивної оцінки.

Залік проводять за одним з нижченаведених варіантів:

1 варіант – Залік за результатами поточного контролю;

2 варіант – Залік за результатами підсумкового тестування.

Підсумкову оцінку з дисципліни виставляють в національній системі оцінювання результатів навчання і в системі ECTS згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів Академії в систему оцінювання за шкалою ECTS (табл. 2.11.).

Таблиця 2.11. – Критерії оцінювання

За шкалою ECTS	За шкалою ВНЗ	За раціональною шкалою	Коментар
1	2	3	4
A	90-100 %	відмінно	Студент виявив всебічні, систематичні й глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; проявив творчі здібності в розумінні, логічному, стислому і ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності. Студент дав понад 90% правильних відповідей з тестових завдань.

1	2	3	4
B	80-90 %	дуже добре	<p>Студент виявив систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни вище середнього рівня; продемонстрував уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою; засвоїв літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.</p> <p>Студент дав понад 76-83% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>
C	70-80 %	добре	<p>Студент виявив загалом добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але допустив низку помітних помилок; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичний характер знань з дисципліни; здатний до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.</p> <p>Студент дав понад 83-90% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>
D	60-70 %	задовільно	<p>Студент виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; справився з виконанням завдань, передбачених програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; допустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, принципів з яких може усунути самостійно.</p> <p>Студент дав понад 60-67% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>
E	50-60 %	достатньо	<p>Студент виявив знання основного навчального матеріалу дисципліни в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; допустив помилки у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.</p> <p>Студент надав понад 68-75% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>
FX	25-50 %	незадовільно з можливістю повторного складання	<p>Студент має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу з дисципліни; допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал і підготуватися до перездачі дисципліни.</p> <p>Студент дав менше 60% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>

1	2	3	4
F	0-25 %	незадовільно з обов'язковим вивченням дисципліни	Студент не має знань зі значної частини навчального матеріалу; не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал і потребує повторного вивчення навчальної дисципліни Студент дав менше 55% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i> .

2.5. Інформаційно-методичне забезпечення

Таблиця 2.12. – Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси		ЗМ, де застосовується
1		2
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)		
Багалій Д.І. Історія Слобідської України. - Х., 1993.		<i>Усі ЗМ</i>
Зайцев Б.П. та ін. Історія рідного краю: У 2 част. - Х., 2001.		<i>Усі ЗМ</i>
Маслійчук В.Л. Провінція на перехресті культур:		<i>ЗМ 1.1</i>
Дослідження з історії Слобідської України.-Х., 2007.		<i>ЗМ 1.1</i>
Рідний край. – Х., 1999.		<i>Усі ЗМ</i>
Сумцов М.Ф. Слобожане. Історико-етнографічна розвідка. – Х., 2002		<i>ЗМ 1.2</i>
Сумцов М.Ф. Дослідження з етнографії та історії культури Слобідської України. – Х., 2008.		<i>ЗМ 1.2</i>
Тронько П.Т. Українське краєзнавство в ХХ столітті. - К., 2002.		<i>ЗМ 1.1</i>
Харкову 350. Історія. Сучасність. Стратегія розвитку. - Х., 2004.		<i>ЗМ 1.1</i>
Дем'янчук Г.С. Українське краєзнавство: сторінки історії.-К.,2006.		<i>ЗМ 1.1</i>
Лавріненко Ю. Розстріляне відродження. Антологія 1917-1933.- К., 2001.		<i>ЗМ 1.2</i>
Мистецька скарбниця Харкова. - Х., 2004.		<i>ЗМ 1.2</i>
Матейко К. Український народний одяг. Етнографічний словник. – К., 1996.		<i>ЗМ 1.2</i>
Репресоване краєзнавство (20-30-ті роки).- К., 1991.		<i>ЗМ 1.1</i>
Саратов І.Ю. Історія Харківських гербів. - Х., 2000.		<i>ЗМ 1.1</i>
Саратов І.Ю. Харкове, звідки ім'я твоє? - Х., 2005.		<i>ЗМ 1.1</i>
Слобожанська яса. Антологія громадянської лірики кінця ХІІ – початку ХХІ століть. – Х., 2006.		<i>ЗМ 1.2</i>
Українська етнологія: Начальний посібник. - К., 2007.		<i>ЗМ 1.2</i>
Українське народознавство: Навчальний посібник. - К., 2006		<i>ЗМ 1.2</i>
Шрамко Б.А., Скирда В.В. Рождение Харькова.- Х., 2004.		<i>ЗМ 1.1</i>
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)		
Верстюк В.Ф., Дзюба О.М.Україна від найдавніших часів до сьогодення: хронологічний довідник.-К.,2006.		<i>Усі ЗМ</i>

1	2
Довідник з історії України.-К.,2001.	<i>Усі ЗМ</i>
Слобідська Україна: Короткий історико-краєзнавчий довідник.-К.,1994.	<i>Усі ЗМ</i>
Інтернет ресурси www.kharkovcity.sa.net.ua , litopys.org.ua , mykharkov.org.ua , regionnet.kharkov.ua , ukrterra.com.ua , library.kharkov.ua , exlibris.org.ua	<i>Усі ЗМ</i>
3. Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)	
1. КРАЄЗНАВСТВО. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи (для студентів 1 та 3 курсів заочної форми навчання спеціальності 6. 030601 «Менеджмент». / Укл.: Жванко Л. М., Жигло В.В., Яцюк М. В. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 54 с.).	Використовуються протягом вивчення усіх тем (змістових модулів).
2. Жванко Л.М., Яцюк М.В. Краєзнавство: Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної роботи (для студентів 1 та 3 курсів усіх форм навчання спеціальностей 6.050200 «Менеджмент організацій» 6.030601 «Менеджмент готельно-ресторанного господарства»)/ Укл.: Л.М.Жванко, М.В.Яцюк. - Х.: ХНАМГ, 2009. - 24 с.	Використовуються протягом вивчення усіх тем (змістових модулів).
3. Жванко Л.М. Тести поточного заміру знань з курсу «Краєзнавство» (для студентів 1 курсу денної та заочної форми навчання спец.6.50100 – «Економіка підприємництва», 6.050200 – «Менеджмент організацій».) /Укл.: Л.М.Жванко. –Х.: ХНАМГ, 2007. - 22 с.).	Використовуються протягом вивчення усіх тем (змістових модулів).
4. Жванко Л.М., Жигло В.В., Яцюк М.В. та ін. Програма і навчально-методичні матеріали до самостійного вивчення курсу «Краєзнавство» для студентів 1 курсу спеціальності 6.050200 – «Менеджмент організацій».Укладачі: Жванко Л.М., Жигло В.В., Рассоха І.М., Рябченко О.Л., Стрілець Ю.І., Фесенко Г.Г., Яцюк М.В. – Х.: ХНАМГ, 2008. – 51 с. 5. Мультимедійний курс «Краєзнавство»	Використовуються протягом вивчення усіх тем (змістових модулів).
4. Internet ресурси	
Цифровий репозиторій ХНАМГ // www.ksame.ua	

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «Краєзнавство» для студентів 1 курсу денної форми навчання та 3 курсу заочної форм навчання освітнього-кваліфікаційного рівня «бакалавр» галузі знань 0306 менеджмент і адміністрування, напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»

Укладач: Любов Миколаївна Жванко

План 2009, поз. 1104 Р

Підп. до друку 10.11.2009	Формат 60 x 84 1/16	Папір офісний
Друк на різнографі.	Умовн.-друк. арк. 1,1	Обл.-вид. арк. 1,4
Замовл. № 5414	Тираж 10 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12
Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ
61002, Харків, вул. Революції, 12